

TREENERID ja TREENERIKUTSED

SPORDIKOOLITUSE JA –TEABE SIHTASUTUS

2021 kevad

esitlusmaterjalid – osa 1

ARENGUTEST: sportivad lapsed 2015-2021

Alates 1995. a on süsteemselt kogutud andmeid laste ja noorte sportimise kohta. Koondatud andmed ei kajasta laste ja noorte spordiharrastust kõikides vormides, vaid ainult organiseerunud spordiliikumise ühendustes ja asutustes, st **spordiklubides ja spordikoolides**.

Arvandmed annavad tugeva indikatsiooni spordiharrastusest tervikuna, kuid eelkõige kajastavad **spordiklubide ja spordikoolide võimekust** kaasata ja treenida lapsi ning noori.

Kui töörühm koostas dokumenti Eesti Spordipoliitika põhialused aastani 2030, tuvastasime, et kunagi varem pole spordiklubidesse ja –koolidesse kaasatud nii palju sportivaid noori, kuid samas on paljudel kaasatutel kehaline koormus vähene ja tegevus pealiskaudne.

Viimaste aastate – 2020 ja 2021 koroonaviiruse leviku ja selle piiramise meetmed on olulisel määral mõjutanud ka laste/noorte harrastusi, mis arvandmetes siiski veel selgelt ei kajastu. Vt. järgnev tabel:

ARENGUTEST: sportivad lapsed 2015-2021*

Spordiklubides ja spordikoolides sportivate 5 – 19 aastaste laste osakaal kogu selle-ealisest vanuserühmast Eestis.

5 – 19a laste ja noorte arvud	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Kokku Eestis (Stat-amet) seis: 01 .01.20xx	197 724	200 780	202 966	205 363	207 915	210 384	(210 384)
Spordiklubides, -koolides (ESR) seis: 31.12.20xx	93 351	97 423	102 623	104 279	108 438	108 582	109 117*
Sportivate laste ja noorte %	47,21%	48,52%	50,56%	50,78%	52,15%	51,61%	51,87%

ARENGUTEST: juhendajad ja kutsega treenerid 2015-2021*

Pädevad treenerid mõjutavad laste ja noorte sporditegevust, samuti väärtushinnanguid ja edasisi valikuid elus. Nende oskus lapsi ja noori kaasata, innustada ning suunata, eakohaselt, võimetekohaselt, huvidekohaselt treenida on määrav! Sellised oskused ja teadmised ei tule iseenesest. Neid tuleb õppida ja omandada, töös arendada. Kõike seda toestab ja tõendab treenerite kutsekvalifikatsioon.

Treenerikutset on arendatud alates 2002. aastast. Esimesed kutsed anti 2004.a.

Treenerikutsel on kuus taset: EKR 3 – EKR 8

Kutse kehtib üldreeglina 4 a., kutset tuleb taastõendada või liikuda uuele tasemele.

Samas ei ole veel kõikidel sporditreeningute juhendajatel TREENERIKUTSET.

Viimastel aastatel on oluliselt lisandunud kutsega treenereid. Seda mõjutanud: riiklik treeneritoetus, treenerikutse arvestamine KOV-ide toetustel klubidele, sihtotstarbelised koolitustoetused kursusteks ja spordialaliitudele ning treenerikutse olulisust tutvustavad kampaaniad.

ARENGUTEST: juhendajad ja kutsega treenerid 2015-2021*

Selgitused arvude juurde

A1 – käsitleme ühekordselt kõiki füüsilisi isikuid, kes on kantud spordiorganisatsioonide ja spordikoolide poolt treeneritena ning juhendajatena spordiregistrisse ja EHIS-esse.

A2 – käsitleme treenerite ja juhendajate poolt täidetud töökohti. See arv on kõige suurem, kuna üks isik töötab tihti treenerina mitmes spordiklubis või –koolis.

Arv saadakse spordiregistrile esitatud spordiorganisatsioonide aruannetes ja EHIS-s kirja pandud ja rakendatud treenerite ja juhendajate töökohtade koondarvuna.

A3 – käsitleme kutsega treenerite – omavad kehtivat treenerikutset – täidetud töökohti.

B1 – käsitleme ühekordselt kõiki füüsilisi isikuid, kellel on kehtiv treenerikutse. Kuna ühel isikul võib olla treenerikutse mitmel spordialal, siis on see arv mõnevõrra väiksem kehtivatest kutsetunnistustest.

B2 – käsitleme kõiki kehtivaid treenerikutseid.

B3 – käsitleme neid treenerikutseid, kus kutse omaja on rakendatud spordiorganisatsiooni töökohal treenerina spetsialiseerumisega samal spordialal

ARENGUTEST: juhendajad ja kutsega treenerid 2015-2021*

Mis on RÕÕMUSTAV – viimase 6-7 aasta jooksul on KASVANUD:

- isikute arv (A1), kes tegutsevad treenerina/juhendajana spordiorganisatsioonides + **17,44 %**
- treeneri/juhendaja töökohtade arv (A2), st nii täis- ja osatasulised kohad ja ka vabatahtlikud töökohad + **10,96 %** , mis viitab mitmel kohal tegutsemise mõningale vähenemisele
- isikute arv (B1), kes omavad vähemalt ühte kehtivat treenerikutset + **10,21 %**
- kehtivate treenerikutsete arv (B2) +**9,60%**
- töökohtade arv, kus tegutseb kutsega treener (A3) + **15,65 %**
- treenerikutse omajate rakendus treeneritööle (B3) + **12,61%**

ARENGUTEST: juhendajad ja kutsega treenerid 2015-2021*

Mis teeb MURET – viimase 6-7 aasta jooksul ei ole oluliselt MUUTUNUD:

- Treenerikutset omavate isikutega täidetud töökohtade arvu suhe kõikidesse rakendatud töökohtade arvu (A3/A2)

proportsiooni kasv VAID **2,17** protsendipunkti võrra!

- Treenerikutset omavate isikute rakendus spordiorganisatsioonides treenerina omal spordialal (B3/B2)

proportsiooni kasv VAID **1,90** protsendipunkti võrra!

ARENGUTEST: juhendajad ja kutsega treenerid 2015-2021*

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
A1 Isikute arv, kes registreeritud treenerite ja juhendajatena	4 272	4 477	4 586	4 694	4 776	4 966	5017
A2 Treenerite ja juhendajate töökohtade arv registris	5 682	5 879	5 804	5 914	6 013	6 256	6 305
A3 Treenerite töökohtade arv, kus tegutseb kutsega treener	2 926	3 052	3 061	3 077	3 107	3 309	3 384
Suhtarv A3/A2 , st kutsega töökohtade osakaal	51,50%	51,91%	52,74%	52,03%	51,67%	52,89%	53,67%

ARENGUTEST: juhendajad ja kutsega treenerid 2015-2021*

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
B1 Treenerikutset omavate füüsiliste isikute arv	3 340	3 319	3 310	3 290	3 348	3 613	3 681
B2 Kehtivate treenerikutsete arv	3 438	3 416	3 395	3 359	3 410	3 693	3 768
B3 Treenerikutsed, mille omaja on rakendatud treenerina	2 372	2 420	2 457	2 431	2 465	2 610	2 671
Suhtarv B3/B2 , st spordiorganisatsioonis treenerina rakendatud treenerikutse omajad kõigist kutsetest	68,99%	70,84%	72,37%	72,37%	72,29%	70,67%	70,89%

ARENGUTEST: kas saavutatud muudatused on meid rahuldavad?

Eestis pole piitsa – sanktsioone - kutseta juhendajate lastega tööle rakendamise välistamiseks. Rõhk on „präänikutel“ – positiivsel mõjutamisel, erinevatel toetustel kutsega treeneritele ja neid rakendavatele spordiorganisatsioonidele.

Enam peab kasutama lastevanemate ja perede mõjutamist, kampaaniaid –
Kas sinu lapse juhendaja on ikka treener?
Kas tal on treenerikutse?

Ja „kliendid hääletavad jalgadega“

Kui „präänikud“ ei oma piisavat mõju, kas on siis aeg rakendada treenerikutse omamise nõuet koos kehtestatavate sanktsioonidega tööandjatele, et tagada harrastajate, eelkõige laste ja noorte õige ja ohutu treenimine.

ARENGUTEST: noorte harrastajate ja kutsega treenerite suhtarvud

Olenevalt spordialast, vanuserühmast, eesmärgist, treeneri koormusest on noorte arv ühe rakendatud kutsega treeneri kohta erinev, kuid allolev tabel näitab – see on igal juhul ebapiisav.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Noored spordi-harrastajad organisats.-des	93 351	97 423	102 623	104 279	108 438	108 352	109 117
Treenerite töökohad, kus on rakendatud kutsega treener A3	2 926	3 052	3 061	3 077	3 107	3 309	3 361
Suhtarv Noored/rakend. kutsega treenerid	31,90	31,92	33,53	33,89	34,90	32,74	32,47

ARENGUTEST: noorte harrastajate ja kutsega treenerite suhtarvud

Eestis tegutseb 68 spordialaliitu, EOK treenerite kutsekomisjonid on rakendatud 70 spordiala tarbeks, lisaks EOK keskkomisjon. Spetsialiseerumise võimalusi (spordiala või kitsam valik) on kokku 111.

Üldtingimused kehtivad kõikidele spordialaliitudele ja spordialadele, samas on spordialade aktiivsus kutseandmisel märkimisväärselt erinev.

Soovitame spordialaliitudel läbi viia analüüse treenerikutse omamise, rakendamise, noorte harrastajate arvudega võrreldes ja kutse hoidmise osas. Vt. LISATUD TABEL

http://www.spordiregister.ee/admin/failid/Spordialad_kutsed_tookohad.xlsx

Tõenäoliselt on iga spordialaliit plaaninud noorte harrastajate enamat kaasamist ja selle nimel ka tegutsenud.

Mis tähendab – ON VAJA ENAM KUTSEGA TREENEREID OMAL SPORDIALAL!

ARENGUTEST: kutseandmise protsess, sh esma- ja korduvkutsed

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antud kutseid	1 330	806	848	792	1 372	794	819	781	1256	895	1104	264
sh esmaseid kutseid	399	443	386	325	396	318	298	272	382	313	462	100
sh järgnes korduvkutse	190	200	170	147	221	156	135	?	?	?	?	?
esmaste osakaal %, kes jäid süsteemi pidama	47,62	45,15	44,04	45,23	55,81	49,06	45,30	?	?	?	?	?

ARENGUTEST: uute treenerite lisandumine ja väljalangemine

Treenerikutsete andmisega alustati 2004. aastal.

Võttes võrdlusperioodiks aastad alates 2010, mil kasutada spordiregistri andmed, saame täpselt välja tuua:

igal aastal kutsesüsteemi lisandunud uued treenerid (esmakutse saajad) ja kui paljud neist jätkasid kutsesüsteemis, st taastõendasid/uuendasid oma kutset esimese nelja aasta jooksul.

Rõõmustav on uute kutsega treenerite suur osakaal (35 – 40%),

VÄGA MURETTEKITAV aga uute treenerite madal püsimine kutsesüsteemis.

Et järjekindlalt **KASVATADA** kutsega treenerite arvu, on vaja:

Koolitada uusi treenereid ja anda uusi treenerikutseid

Lua tingimused, et uued treenerid jääksid oma tööle

ARENGUTEST: Treenerite tasemekoolituse üldainete õppe läbinud

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Koolitatute arv treeneriõppe üldainete tasemekoolitustel	418	484	569	571	618	899

ARENGUTEST: Koolitustoetused üldainete ja eriala õppeks

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kutseandmise aluseks olevate koolituste toetamine (€)	58 940	74 235	66 995	294 056	284 121	237 384

ARENGUTEST: uute treenerite lisandumine ja väljalangemine

Eelolevate aastate märksõnad:

treeneriks soovijate

kaasamine, julgustamine, koolitamine ja kutseandmine

uute treenerite

abistamine ja toetamine, nendest hoolimine